

LAISVĖS
MOBILIZACIJOS
VAJUS

Amerikos Lietuvių Taryba, vykdydama Laisvės Mobilizacijos Vajų, siekia:

1) Lietuvos laisvinimo darbus sukelti \$100,000.

2) Įgyvendinti idėją, kad, pastovioms pajamoms Lietuvos laisvinimo akcijai patikrinti, visi sąmoningi tautiečiai apsidėtų nuolatiniiais reguliariais mokesčiais.

3) Dar labiau išplėsti Amerikos Lietuvių Tarybos veiklą visame krašte, organizuojant ALT skyrius, kur jų dar nėra, ir įtraukiant į darbą daugiau draugų ir paskirų asmenų.

4) Kiek galima plačiau paskleisti Lietuvos laisvės idėją amerikiečių visuomenėje per spaudą, asmeniniais kontaktais ir kitais galimais būdais, gauti valdžios žmonių ir įtakingų asmenų paramą Lietuvai.

Iš bendros Laisvės Mobilizacijos Vajaus sumos \$100,000 atskirioms vietovėms ir valstybėms numatyti tokios kvotos:

ILLINOIS	30,000
Chicago	27,000
Rockford	1,500
East St. Louis	400
Springfield	600
Kitos vietos	500

CONNECTICUT	12,000
Waterbury	5,000
Hartford	2,000
New Britain	1,000
New Haven	1,000
Manchester	500
Ansonia	500
Stamford	500
Kitos vietos	1,500

MASSACHUSETTS	12,000
Boston	5,000
Worcester	1,500
Brockton	1,500
Lawrence	1,000
Norwood	1,000
Cambridge	500
Lowell	500
Kitos vietos	1,000

PENNSYLVANIA	10,000
Pittsburgh	4,000
Philadelphia	3,500
Shenandoah	500
Scranton	200
Chester	200
Wilkes Barre	200
Pittston	300
Kitos vietos	1,000

NEW YORK	8,000
New York	5,000
Rochester	1,500
Binghamton	500
Great Neck	300
Buffalo	200
Amsterdam	500

MICHIGAN	6,000
Detroit	4,500
Custer	500
Grand Rapids	500
Kitos vietos	500

OHIO	5,000
Cleveland	3,000
Dayton	600
Akron	500
Toledo	400
Kitos vietos	500

NEW JERSEY	5,000
Kearny	1,000
Paterson	800
East Orange	500
Linden	500
Elizabeth	600
Philipsburg	200
Newark	300
Cliffside	300
Bayonne	300
Kitos vietos	500

EINA
35
metai

DIRVA

THE FIELD

Atsk. Nr.
8
centai

KINIJA PASMERKTA

Jungtinių Tautų Organizacija neatsisakė nuo savo idėjų

Po ilgų svyravimų ir pasitarimų, Jungtinių Tautų Organizacija vis dėlto priėmė Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybės pasiūlytą rezoliuciją dėl Kinijos elgesio.

Tiesa, toji rezoliucija praktiškai tuo tarpu lyg ir nedaug ką pakeičia, bet ji rodo, kad Jungtinių Tautų Organizacijos vis dėlto paėmė viršų ne pirklių, kas praktiškumas, o idėjinis teisingumas.

Rezoliucijoje Kinijos raudonoji vyriausybė yra pasmerkiama, kaip užpuolikiškai įsikišusi į Korėjos karą, paremdama kitą užpuolimą, kovojantį prieš visą Jungtinių Tautų Organizaciją.

Be to, rezoliucijoje yra dar trys daly. Viena — kad JTO toliau tęs savo pastangas drausti užpuolikus Korėjoje. Kita — kad turi būti sudarytas 14 valstybių komitetas apsvaistyti, kokių priemonių imtis prieš Kinijos vyriausybę, jeigu ji nesilaikys savo užpuolikiškų veiksmų. Ketvirta — kad būtų sudarytas trijų valstybių atstovų komitetas, kurio tikslas būtų bandyti dar kartą rasti būdą nutraukti karinius veiksmus Korėjoje ir susitarti su Kinija.

Už tą rezoliuciją balsavo 44 valstybės. Susilaukė 9, o prieš balsavo 7: kaip paprastai, maskininkas ir prieš jį, kad ir kitais sumetimais, prisidėjo Indija su Burma. Šių dviejų valstybių vyriausybės prieš rezoliuciją balsavo ne todėl, kad jos nenorėtų pripažinti Kinijos valdovų užpuolikiškais, o tik praktiškais sumetimais, manydamos, kad papeikimas gali tik labiau supykinti užpuolikus ir bus sunkiau su jais besusikalbėti, kad liautųsi puolę.

KAS TOLIAU?

Jungtinių Tautų sluoksniuose tuo tarpu linkstama pasitenkinti tik moraliniu kinų pasmerkimu ir nenorima skubintis su kokiomis nors jų baudimo priemonėmis. Tiesa, 14-kos komitetas tam "baudimui" apsvaistyti gal ir bus greit sudarytas, bet tos priemonės, turbūt, nebus greit pavartotos, jei iš viso bus. Pirmas baudimo žingsnis būtų bandymas nutraukti visokius prekybos ryšius su Kinija.

Visų pirma skubinamasi sudaryti trijų komitetą, kuris bandytų vėl atnaujinti taikos derybas. Jo nariais numatyti

Irano delegatas (dabar JTO pirmininkas), Kanados ir Indijos delegatai. Šis pastarasis nebepasisekė, nes JTO pirmininkas sutarė dalyvauti po ankstyvesnių nepasisekimų ir po dabartinio kinų pasmerkimo. Iš Peipingo pirmas atsiliepiamas buvo, kad tas pasmerkimas yra galutinis kelio užkirtimas susitaikymui, o tas "trijų komitetas" taikos deryboms tai esąs tik akių dūmimas.

Ką dabar darys kinai, spėliojama trejopai: 1. Puls Korėją ir kitur; 2. Palaiks kurį laiką ir paskui leis; 3. Kalbas dėl taikos; 3. Nei puls, nei taikysis, o laikys dabartinę padėtį, kuri, tiesa, vargina juos pačius, bet vargina ir kitus.

Kuris iš tų trijų spėjimų teisingas, parodys tik ateitis.

Frontas artėja prie Seulo

JTO kariuomenės vadovybė, atrodo, pagaliau "surado", kur yra kinų pagrindinės pajėgos. Ir paaiškėjo, kad kinai yra užėmę gynyimosi pozicijas, kurios vakarinėje Korėjos daly esančios vos truputį į pietus nuo Seulo. Bet daugelyje vietų kinai paspausti JTO pajėgų techninėmis priemonėmis savo pozicijų neatlaikė ir turėjo pasitraukti prie Seulo vos apie 5, kai kur net 3 mylias. Centre pirmutinės fronto linijos vėl jau esančios tik apie 25 mylias nuo 38-os paralelės.

Bet šiuo metu JTO kariuomenė nesirengia žygiuoti toli, nesirengia eiti per 38-tą paralelę, gal neis net ir per Hahn upę, jei ir galėtų, nes dabartinės pozicijos esančios pačios geriausios atlaikyti — jos jau kadaise japonų esančios išbandytos.

Kiekvienas kinų puolimas jiems nepaprastai brangiai kaštuotų ir kažin ar pasiektų tikslą.

Šiuo metu karas vyksta ne tik šoviniais, bombomis, bet ir po pierium bei "balsais iš dangaus". Kinai šventė Naujus Metus. Ta proga iš lėktuvų buvo paskleista šimtai tūkstančių lapelių, kuriuose kinai kviečiami pasiduoti ir kuriuose yra paties gen. Mc Arthur'o garantijos parašas, kad pasidavusiam nebus nieko bloga padaryta. Atrodo, kad kinų kariai yra įtikinti, jog patekę amerikiečiams, nelaisvę jie būtų tuojau nužudyti, nes paskutiniu laiku daugelis pagautųjų tuojau puola ant kelių ir maldauja dovanoti jiems gyvybę...

Tų pačių Naujų Metų proga amerikiečių lėktuvai skraidė virš kinų pozicijų ir per stiprius garsoakalbius kineškai kalbėjo. "Ko jūs klausote, kaip kokie vergai, savo rusiškų ponų?" Drauge ir tuo būdu kinai kviečiami verčiau pasiduoti ir jiems užtikrinama, kad jie bus gerai aprūpinti ir galimai greičiau galės laisvai grįžti namo.

MASKVOS
ATSAKYMAS

Maskva atsakė Jungtinių Valstybių, Anglijos ir Prancūzijos vyriausybėms į notą dėl "keturių didžiųjų" pasitarimų. Atsakyme vėl daugiausiai kalbama apie Vokietijos nuginklavimo būtinumą ir apie tai, kad Vokietijai būvę naciai vėl kelia galvą, vėl galvoja apie atsikėryjimą ir nesirūpinimas Vokietijos nuginklavimu sudarąs didžiausią pavojų taikai.

Salia to Maskva sutinka kalbėtis ir kitais klausimais, bet jokių nusistatymų tais klausimais neatidengia lyg Vokietijos nuginklavimo (kada faktiškai kalbama apie jos apginklavinimą...) klausimas būtų šiuo metu didžiausia pasaulio taikos problema.

Iš viso ko atrodo, kad Maskva visai nenori sudaryti palankių sąlygų tam pasitarimui ir tenka labai abejoti, ar jis beįvyks, nors Paryžiuje ir Londone dar tebe įsiekoma notų šviesių tašky.

EISENHOWERIO
NUOMONĖ

Generolas Eisenhoweris, dabar Jungtinių Atlanto Santarvės karinių pajėgų vadas, grįžęs iš kelionės po Europą, padarė pranešimus prezidentui, Kongresui, ir viešą pranešimą per radiją. Savo pranešimuose jis visų pirma labai pabrėžė Europos svarbą JAV saugumui ir didelį pavojų, kuris susidarytų, jeigu ir Vakarų Europa patektų į priešų rankas.

Toliau jis pareiškė savo įsitikinimą, kad Europa turi gana pasiryžimo gintis, nelaukia vien tik Amerikos pagalbos, bet draugys nurodė, kad toji pagalba yra būtina reikalinga — visų pirma ginklais ir medžiagomis, bet taip pat ir kariuomene.

Dėl Vokietijos dalyvavimo Europos gynyboje gen. Eisenhoweris mano, kad tas reikalingas visų pirma būti sutvarkytas politinėje plotmėje. Jis sako, kad nenorėtų turėti savo vadovaujamo kariuomenę tokiu dalinių, kurie būtų lyg ir kariai

VIENYBĖ MINĖJO 65 METŲ SUKAKTĮ

Savaitraštis Vienybė vasario 4 d. Webster Hall patalpose sušaukė savo 65 metų sukakties minėjimą, gausiai dalyvaujant Didžiojo New Yorko ir apylinkių Vienybės skaitytojams ir jų svečiams. Po kalbos, kurioje rektorius Juozas Tysliava apibūdino laikraščio nueitąjį kelią ir išvartąjį barą lietuviškos veiklos srityje, buvo perskaityta LTS pirmininko adv. A. Olio ir Margučio sveikinimai.

Atskirai išminėti asmenys, įkūrę, plėtę ir rėmę laikraštį. Publikai jiems nepagalėjo šiltų katučių.

Koncerto programą atliko amerikietės dainininkės Lietuaitės Florencija Korsakaitė ir Joan Francis, Vilniaus operos solistas Stasys Liepas, Lietuvos baleto artistas Alf. Liepinas ir amerikietė baletininkė Janina Frostona. Visiems okomponavo Aleksas Mrozinskas. Atskirai pasirodė savo linksmoje, koncertui specialiai parengtoje, programoje dramos aktorius Vitalis Žukauskas.

Artinantis Velykų šventėms, Brooklynio lietuviai vis labiau pradeda rūpintis Vokietijoje pasilikusiais tremtiniais. Jau prieš tai keliuose privačiuose bei organizacijų pobūviuose buvo iškelta mintis paskirti aukų tremtiniais. Pereitą sekmadienį J. P. Tautininkų Klube įvykiu Klubo šeiminkės E. Mickeliūnienės gimtadienio vaišių metu svečiai suaukojo tam tikslui 37 dolerių. Pati solenizantė skyrė 10 dol. auką. Pinigai įteikti brooklyniečių vadinamam tremtinių globėjui Pranui Narvydui, kurio garantijomis į Ameriką yra atvykę didelis skaičius tremtinių.

SAMBORIS AUKOJA

Lietuvių Tautinių Korporacijų Samboris Chicagoje, be jau Diepholzo lietuvių gimnazijai Diepholze. Tik ką iš Vokietijos atvykęs, todėl tenyškias gyvenimo sąlygas puikiai pažįstas Alg. Kanauskas Brooklynje per Klaidų pėdos krašto minėjimą Diepholzo gimnazijai sukelė per 50 dol. aukų. Šiuos pinigus persiūs LTS 1-mo skyriaus valdyba, kuri tą minėjimą rengė.

Beje, to minėjimo meninėje dalyje atliktas dramos aktorijų klubių ten įsėjusiems nariams paremti paskirta 150 dol.

Salčiausia žiema

Pereitą Dirvą išleidžiant vėl užėjo šalčio ir sniego banga. Šį kartą Clevelando miesto tvarkytojai jau nebelaikė, kol gatvės bus užverstos sniegu, o pradėjo tuojau valyti, ir susisiekiama nesutrinko, turėjo sunkumų tik automobiliai, nors jų dauguma dar galėjo važinėti. Tiesa, šį kartą ir sniego buvo ne tiek daug, užtat šaltis užėjo, kokio vietos gyventojų daugumas savo gyvenime neatsimena — iki 8 laipsnių Far. žemiau nullo (apie — 22 C). Daugelis lietuvių susitikę kalbėjosi, kad tas šaltis visai primena Lietuvą. Prieš kebias desimtis metų iš Lietuvos atvykę su ilgisiu kalbėjo: "Ak, kad čia dabar taip rogės! Et, jie čia nežino, kas tai yra rogės..."

Po kelių dienų atšilo, sniegas pradėjo tirpti, bet prieš pat šio Dirvos numerio išėjimą vėl pradėjo šalti ir, jei oro pranašai neklysta, šaltis būsias dar didesnis... Čia tokia žiema tikrai nepaprastas dalykas ir visi vyresnieji tik ir kalba, kad žiema visai kaip "in the old country".

GELEŽINKELIAI
"SERGA"

Geležinkelio įsėjiminkai staugė emė "sirti". Tai savotiškas streikavimo būdas. Didelė dalis traukinių turėjo sustoti, susitrukė prekų, siuntinių ir net laisvų siuntimas. Tas pradeda trukdyti darbą ir kitoms įmonėms, nes, negalėdamos išvežti gaminių, negali toliau dirbti ir yra priverstos savo darbininkus paleisti "atostogų". Ši padėtis labai kenkia apsigynimo programos vykdymui ir Apsaugos Mobilizacijos direktorius Charles E. Wilson, pritariant prezidentui, viešai kreipėsi į geležinkelininkus, kad jie visi grįžtų į darbą. Žymiai dalis paklausė ir grįžo ar grįžta, bet derybos dėl darbo sąlygų tuo tarpu dar mažai tepadarė pažangos ir geležinkeliai dar kurį laiką turės "sirti".

DIDINS AKCIZUS

Izdo sekretorius Jahn W. Snyder pasiūlė kongresui, kad artimiausiu laiku būtų pakelti akcizo mokesčiai įvairioms prabangos prekėms. Tie mokesčiai numatomi pakelti 20% automobiliams, 25% televizijos aparatams, taip pat būsią pakelti akcizo mokesčiai alkoholiniams gėrimams ir tabako gaminiams, namų apyvokos įrengimams (šaldytuvams ir kt.).

— tarnai, nenoromis dalyvauja, nes tokie daliniai būtų tik silpnėbės šaltinis visoj armijoj.

Dėl Amerikos kariuomenės siuntimo į Europą — prezidentas ar kongresas turi tą nuspręsti — generolas Eisenhoweris viešame pareiškime nepasakė savo nuomonės, palikdamas tą spęstį politikams, tačiau iš jo pranešimų kongreso komitetuose patiriama, kad, jo nuomone, čia neturi būti nustatyta nei maksimumo, nei proporcijos, pagal kurią viena Amerikos divizija galėtų vykti į Europą tik tada, jei Europos valstybės jau bus suorganizavusios tiek ir tiek divizijų. Sakoma, kad, Eisenhowerio nuomone, iki šių metų pabaigos Europoj turi atsirasti bent 6 JAV divizijos.

Bendrai gen. Eisenhowerio pareiškimas beveik išsiaiškinėmė vyriausybės numatytąją programą ir gerokai aptildė pirmą iškilusią opozicijos kritiką. Opozicija, sakoma, nusileidžia Eisenhowerio pažiūroms ne tik dėl jo didelio autoriteto kariuomenės klausimuose, bet ir dėl to, kad į Eisenhowerį žiūrima, kaip į visai galimą kandidatą į prezidentus 1952 metais.

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštinis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES METAIS

Redaguoja: Jonas LEONAS

29)

LIETUVOS KULTŪROS GOLGOTA
pirmosios bolševikų okupacijos metais

Dr. Kęstutis Kernušis

II

MUZIEJŲ VARGAI BOLŠEVIKŲ OKUPACIJOS METAIS

2. Muziejinių rinkinių čekistinis špionažas
(Tęsinys)

1940 m. spalio 26 d. Lietuvos Centrinė Valstybinė Biblioteka gavo šitokio turinio Marijampolės Miesto Burmistro raštą Nr. 9719:

Centr. Valstybinės Bibliotekos Vėdėjai, Kaunas Miškų g-vė Nr. 1.
Prašau kiek galima greičiau perimti savo žinion buv. Marijonų vienuolyno knygyną, nes dabar knygyno užimamos patalpos reikalingos Raudonosios Armijos reikalams.

Šis bibliotekai adresuotas raštas buvo persiųstas Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigai, kuri savo keliu dėjo visas pastangas tai vertingai 40 — 50 tūkstančių tomų bibliotekai apsaugoti. Tam reikalui buvo pasiųstas į Marijampolę Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigos įgaliotinis Centrinės Valstybinės bibliotekos vėdėjas J. Rimantas kontakte su vietiniais atstovais surasti vietoje tinkamų patalpų bibliotekai perkraustyti. Deja, vietoje tokias patalpas rasti buvo neįmanoma. Tuo tarpu iš raudonosios armijos vadovybės buvo reikalaujama bibliotekos skubiai iškraustyti. Čia mes neminėsim Marijampolės Marijonų Kongregacijos Bibliotekos išmetimo bylos visų smulkmenų ir sunkumų, pažymėsime tik, kad raudonajai armijai spaudžiant, tas iškraustymas vyko tiesiog nežmoniška sunkiomis sąlygomis. Pagaliau, kai Centr. Valstybinės Bibliotekos tarnautojas J. Stanskis 1940 m. lapkričio 10 d. nuvyko tais reikalais į Marijampolę, tai ten buvusio raudonosios armijos dalinio politinis vadovas pareiškė, kad jis bibliotekos neišduos. Jis pats apžiūrėjęs biblioteką ir radęs, kad ten yra daug religinio turinio knygų, kurias išdavus būtų galima pakenkti komunistinės idėjos įgyvendinimui Tarybų Lietuvoje. Jis pakvietė Lenino vardo bibliotekos bibliotekininką, kuris padarysias knygų atranką. Atrinktos knygos būsimosios perduotos Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigai, o antikomunistinio ir religinio turinio knygos būsimos sunaikintos.

Nepaisant visų pastangų, tos bibliotekos pervežimas buvo labai sunkus. Dėl politinio vadovo užsispyrimo (neišdavimo jam paciam "reikalingo" žurnalo "Russkaja Starina" 1872-1893 m. komplekto ir istorinio albumo "Russkaja Istorija v Kartiach") raudonosios armijos dalis sulaukė bibliotekos kartoteką ir pusę lentynų.

Panašiai raudonosios armijos buvo traktuojama ir kita labai vertinga Kauno Kunigų Seminarijos Biblioteka. Ten šei-

mininkavusio dalinio viršininko vyr. leit. Nikolajevo dėka dalis vertingų leidinių buvo sunaikinta. Centrinės Valstybinės Bibliotekos tarnautojai, kurie dirbo minėtosios bibliotekos apsaugos ir perkėlimo darbe, net išeinamoje vietoje rado senų leidinių (Makovskio) likučius.

Smulkesnės bibliotekos buvo bolševikų "išvalytos" bendraisiais naikintųjų ir šalintųjų knygų aplinkraščiais, o į stambesnius rinkinius jie atsiuntė specialiai tam paruoštus tarnautojus. Ne kam kitam, kaip politinio šnipinėjimo reikalui bolševikai pasistengė išvežti į Maskvą Lietuvos Užsienų Reikalų Ministerijos archyvą. Į Centrinę Valstybinę Archyvą bolševikų laikais buvo atkomandiruotas bolševikas Kopeičikas, kuris čia nuo 1940 m. gruodžio pradžios ligi 1941 m. sausio mėn. pusės sudarinėjo išvežtosios į Maskvą archyvinės medžiagos sąrašus. To jo darbo vaisius buvo tas, kad apie 1941 m. sausio 15 d. iš Pažaislyje esančio Centrinio Valstybinio Archyvo buvo išvežta apie 50 dėžių, o iš Kaune, Laisvės Alėjoje Nr. 46, esančio archyvo slaptojo skyriaus apie 150 dėžių įvairios archyvinės medžiagos. Prie tos pačios bolševikinės kategorijos elgesio priklauso ir Dotnuvos žemės ūkio akademijos kai kurių knygų konfiskavimas. Konfiskuotųjų tarpe pažymėtinos šios: A. Smetonos, Petručio, Maliausko, Rachmanovo, Sultės, Šalkauskio, Jakšto, Putino ir kitų autorių raštai. Konfiskuotąsias knygas milicija sudegino.

Kartais net sunku nustatyti, kur baigiasi bolševikų šnipinėjimas ir kur prasideda paprastas sauvaliavimas. Yra visa eilė pavyzdžių, kurie rodo, kad ta sauvalė buvo prašokus visus ribas. Kaip žinoma, prieš Lietuvos buvusių dvarų centrų nacionalizaciją Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejaus ir Lietuvos paminklų konservatoriaus iniciatyva daugelyje tų centrų buvo surašyti kultūrinės ir meninės vertės turį daiktai. Tai buvo padaryta remiantis tada veikusiais įstatymais. Praktikoje bolševikų pareigūnai į jų pačių valdžios įstatymus visiškai nekreipė dėmesio. Taip antai, Kultūros Paminklų Apsaugos Įstaigos įgaliotinio 1940 m. lapkričio 19 d. buvo užplombuoti Platielių dvaro, Kretingos apskr., meniniai daiktai. 1941 m. gegužės 20 d. iš Kretingos atvykęs komunistų partijos sekretorius sauvališkai plombs atplėšė ir įsakė Platielių bibliotekos vėdėjui be jo žinios niekam tų daiktų neišduoti. Kelpiškių dvare, Plungės valsčiuje, raudonosios armijos politinis komisaras "išrinko" ten buvusiam knygne kontrevoliucinę literatūrą ir išsivežė. 1940 m. lapkričio 20 d. Rudnikų Miškų Urėdija pranešė, kad ten suregistruotas meninius daiktus pareikalavo išduoti kariuomenės reikalams Jakovas Nikolajevs, kas, žinoma, ir buvo padaryta. Panašių atsitikimų buvo daugybė. NKVD, raudonosios armijos ir komunistų partijos nariai ne tik ėmė atskirti meninius daiktus, bet vietomis dar išties tų daiktų rekvizicijas, dažniausiai prisidengdami "būtinu reikalingumu". Tas "būtinasis reikalingumas" paprastai buvo ne kas kita, kaip paprastas jų noras plėšikišku būdu pralobti.

Lietuvoje gana gausiai buvo lankomas Vytauto Didžiojo Karo Muziejus, kuriame buvo išstatyta Lietuvos nepriklausomybės karų ir kita panaši medžiaga. Savaimė suprantama, kad bolševikų valdymo laikais toks muziejus neišvengiamai turėjo "persitvarkyti". Visų pirma buvo pašalintas Lietuvo prezidento Antano Smetonos portretas, o jo vietoj atsirado naujo "prezidento" — Justo Paleckio portretas. Medžiaga, vaizdavusi 1918 — 20 Lietuvos savanorių kovas su bolševikais, turėjo būti pašalinta ir jos vietą užėmė paprasčiausi propagandiniai plakatai bei bolševikų vadų portretai. Vytauto Didžiojo Karo Muziejus pamažu turėjo virsti komunistinės propagandos ir raudonosios armijos garbinimo įstaiga.

Praėjus vos kelioms bolševikų okupacijos savaitėms, V. D. Muziejuje buvo įrengtas vadinamas "Vilniaus bylos" skyrius. Tas melagingas bolševikinės propagandos kūrinys atrodė šitaip:

Centre po raudonais plakatais pastatytas didelis Stalino paveikslas, šalia jo — Lenino biustas. Iš šalių — Molotovo ir maršalo Timošenko paveikslai. Tik jų šešėlyje buvo eksponuota Vilniaus bylos medžiaga: Lietuvos kariuomenės žygiavimas 1920 metais pro Vilniaus katedrą, Suvalkų sutarties pasirašymas, 1939 m. Lietuvos tankų kelionė į Vilnių, demarkacinės linijos gairių sudėginimas ir kt. Čia pat buvo išstatytas ir Suvalkų sutarties originalas, bei raudonosios armijos nuotrauka Vilniuje 1920 metais. Visa tai turėjo simbolizuoti, kad Vilnius Lietuvai grąžintas Tarybų Sąjungos ir raudonosios armijos dėka. Ant sienos dar buvo iškabinas "Kovos" paveikslas, vaizduojąs jau sutryptą Lenkijos galybę. Ši pirmoji V. D. Muziejaus reforma buvo padaryta tikslu paraginti lietuvių būti dėkingus "draugui" Stalinui ir raudonajai armijai už Vilniaus "padovaną" (Zr. "Darbo Lietuva", Nr. 84, 1940 m. rugp. 31 d.)

Taip "pertvarkytas" Karo Muziejus buvo gausiai lankomas raudonarmiečių ir jam nešykštėta net komplimentų. Antai 1940 m. lapkričio mėn., atsilankiusių 70 raudonosios armijos politinių komisarų ir politinių vadovų paliko svečių knygoje tokį įrašą:

Muziejus gerai sutvarkytas. Mes visi labai patenkinti ir gavome pilną vaizdą apie kariuomenę ir apie lietuvių liaudies kovas dėl savo tautinės nepriklausomybės. Linkime dar didesnio pasiekimo muziejaus darbuose ir lietuvių liaudies kovų pavaizdavime po Stalino konstitucijos vėliava už socialistinės Lietuvos naują šviesesnę ateitį.
(*"Darbo Lietuva"* Nr. 85, 1940 m. rugs. 1 d.)

Kitąkart lanke muziejų raudonarmiečiai į knygą įrašė:

Grupė Kauno įgulos aviacijos viršininkų aplankė Karo Muziejų su giliu pagarba jausmu lietuvių istorinei praeičiai, Lietuvos liaudies revoliucinėms kovoms prieš rusų caristinius engėjus. Mes buvome laimingi, gavę apžiūrėti muziejų istorinėmis Lietuvos dienomis, lietuvių tautos liaudžiai įsijungiant į didelę Tarybų Sąjungos tautų šeimą. Mus, kaip lakūnus, ypatingai sujaudino melė ir pagarbą, išreikštą didiesiems Lietuvos liaudies lakūnams, kapitonui St. Dariui ir St. Girėnui. (*"Darbo Lietuva"* Nr. 93, 1940 m. rugs. 6 d.)

Ne viena proga aukšti raudonosios armijos kariai pareiškė, kad "padėką" tuometinei Karo Muziejaus vadovybei už sumanytą ir gerą muziejaus eksponatų sutvarkymą. Deja, jei vienas kitas tą darė iš nuoširdumo, tai daugumoje atvejų čia buvo nei daugiau nei mažiau, kaip tik noras kokių nors būdu parodyti savo "nusimanyimą". Kaip tik tuo metu buvęs Karo Muziejaus viršininkas pulkininkas Šarauškas kiek vėliau buvo suimtas, nuteistas ir ir varant į Rusiją drauge su kitais sušaudytas... Toks yra komunistiškas "nuoširdumas".

Bolševikus išvis iš Lietuvos, be įvairių plakatų ir kitokių raudonų skarmalų, Karo Muziejuje jau buvo rasti šie paveikslai ir biustai: Paleckis, Caricino gynimas, Stalinas ir Vorosilovas Kremluje, Leninas ir Stalinas prie tiesioginio laido, du Timošenko paveikslai, du Stalino paveikslai, Molotovas, Leninas Petrapily 1917 metais, ir Lenino, Stalino bei Vorosilovo biustai.

Vytauto Didžiojo Kultūros Muziejus laimingai būdu išvengė didesnių bolševikinių operacijų ir visą pirmosios bolševikų okupa-

MARGUMYNAI

KARAS
su... beždžionėmis

Indijos gyventojų dauguma, būtent indai, tiki, kad beždžionės iki 50 milijonų, t. y. trims žmonėms tenka 1 beždžionė.

Indija visada sunkiai verčiasi su maistu. Retais metais arba

sausros arba potvyniai nesunaikina ar bent neapnaikina derliaus. Rūpestis dėl duonos kasdieninės yra nuolatinis indo ir jo krašto vyriausybės palydovas. Tuo tarpu masės beždžionių ramiausiai slankioja laukais, nevaržomos landžioja miestuose ir vagia taip brangų maistą. Apskaičiuota, kad 50 milijonų beždžionių per metus sunaudoja apie pusę milijono tonų maisto. To maisto, kurio trūksta žmonėms ir kuris turi būti importuotas.

Su šia "Dievo rykšte" Indijos krašto vyriausybė pradėjo ėmė kovoti šitokiu būdu: miestuose buvo statomi spąstai beždžionėms, sugautos beždžionės sunkvežimiais vežamos į džungles ir ten paleidžiamos. Darbininkų šitai akcijai vyriausybė susirasdavo mahometonų tikėjimo indų tarpe, kuriems jų tikėjimas nedraudžia beždžionių skriausti. Tačiau šitokia kova buvo labai neprasminga: beždžionės arba sugrįždavo į miestus, arba pasklisdavo po laukus ir vis viena naikino Indijos maistą. Vadinasi, valdžia tik be reikalo pinigų mėtė.

Galų gale kantrybės netekusi Nehru vyriausybė, besirūpindama krašto gyventojų gerbūviu, nutarė paminti vieną oficialaus Indijos tikėjimo tiesą ir žudyti beždžiones. Viešai paskelbta, kad valdžia mokes po 5 rupijas (apie 1 dolerį) už kiekvieną pristatytą beždžionės galvą.

Indo akimis žiūrint, tai, be abejonės, revoliucinis žygis. Ar krašto gyventojai staiga ir urmu ims naikinti beždžiones, ar tai darys nenoromis, ar iš viso vyriausybės žygio nenorės paremti — šiaandien sunku pasakyti. Viena aišku — auksinės dienos Indijos beždžionėms pasibaigė ir jos atsidūrė už civilinės valdžios įstatymų ribų.

Vv.

Kas ko verčia...

Du airiai — Chansy ir Patrikas — atvyko į Ameriką. Išlipę New Yorke iš laivo, nutarė pirmiausia užėiti į restoraną.

Kelneris atnešė jų užsakytus valgius ir kartu padėjo ant stalo indą su garsvyčiomis.

Nei Chansy, nei Patrikas nėra savo gyvenime matę garsvyčių ir nežino ką su jomis daryti. Galop Chansy pirmasis nutaria jų paragauti. Pasikabina kaupinę šaukštelį ir įsideda į burną. Ir kaip bematant apsiašaroja.

— Kas yra? Ko tu verki? — klausia nustebe Patrikas.

Chansy nenorėjo prisipažinti verkiąs nuo garsvyčių, ir sumelavo:

— Aš ką tik prisiminiau savo senelį, kuris buvo pakartas, ir man graudu pasidary.

Patrikas pareiškė draugui užuojautą ir nutarė taip pat paragauti garsvyčių. Bematant ir jis apsiašarojo. Dabar Chansy klausia, ko jis verkiąs.

— Aš gailiuos, kad jis tavęs nepakorė kartu su tavo seneliu, — atsakė Patrikas.

Seniausias ir gražiausias iliustruotas lietuviškos minties žurnalas.

MARGUTIS

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas dovanai.

6755 So. Western Ave.
Chicago 36, Ill.

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos ir skelbimų reikalais:

Baltimore, Md.

Antanas Česonis, 620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.

Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.

Chicago, Ill.

Jonas Paplėnas, 4416 So. Hermitage Ave. YA 7-0191

Dayton, Ohio

J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.

Detroit, Mich.

L. Bulgarauškas, 7313 Navy Ave.

Anglijoje

J. Mašanauškas, 58 Neufield Rd., Coventry, Warwick's

Newark, New Jersey

A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.

New Yorke - Brooklyne

Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Waterbury, Conn.

Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.

Hamilton, Canada

Bronius Vengrys, 227 Brant St.

Montreal, Canada

Stepas Kešgaila, 6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada

Jonas Parseliūnas, 514 Euclid Ave.

Australijoje

Povilas Lukošūnas, Box 1665 M, G.P.O., Adelaide, S. A.

cijos laiką išbuvo beveik nepalistas. Tiesa, kairieji muziejaus lankytojai piktindavosi liaudies meno religiniais eksponatais, bet prie reformų tuo tarpu neprieita. Mat, iš Maskvos atsistai bolševikų valdininkai buvo užimti kitais "skubniais" reikalais, kaip "liaudies priešų" išaiškinimas ir likvidavimas. Iš komunistų partijos centro netiesioginiai buvo girdėti nepasitenkinimo balsų, kad V. D. Kultūros Muziejuje tebevyraujanti senoji "Smetonos dvasia", nes muziejaus vadovybė nepasiskubino daryti reformų. Kartą tame muziejuje apsilankęs faktiškaišis to meto Lietuvos valdytojas, anksčiau buvęs Makvos pasiuntynys Lietuvoje, Pozdniakovas, pareiškė, kad dėl daugelio darbų prie Lietuvos muziejų "reformos" dar nesą galima prieiti.

(Bus daugiau)

Nauji Čiurlionio ansamblio garbės nariai

Minėdamas savo veiklos dešimtmetį, Čiurlionio Ansambliis išsirinco tris naujus garbės narius: kun. Feliksą Gurecką, prov. Steponą Nasvytį ir prof. kompoz. Juozą Žilevičių.

Čiurlionio Ansambliis nėra vien dainininkų ir šokėjų grupė. Čiurlioniečiai savo meninį darbą glaudžiai sieja su gyvybiniais Lietuvos reikalais. Lietuviškos dainos ir šokių galimai tobulėsimas atlikimas nėra Čiurlionio ansamblio galutinis tikslas. Tai tik meninis ginklas, kurio pagalba priemonė čiurlioniečiams visuomenininkams ir kovotojams už Lietuvos ateitį, už jos vardą ir vietą pasaulio tautų tarpe.

Ansamblio darbas yra rades didelio pritarimo mūsų visuomenės elėse. Asmenis, ypatingai nusipelnčius ansambliui ar tai tiesiogine pagalba, ar kurių darbas ir nuopelnai rėšasi su ansamblio idėjomis bei tradicijomis, Čiurlionio Ansambliis renka savo garbės narius.

Vos tik Čiurlionio Ansambliui įsisteigus, visi mūsų didžiojo genijaus M. K. Čiurlionio šeimos nariai buvo paskelbti ansamblio garbės nariais. Per ansamblio gyvavimo dešimtmetį nemažai būrys šviesių, taurių lietuvių buvo išrinkti į garbės narius. Daugelis jų yra likę Lietuvoje, daugelio likimas nežinomas. Du ansamblio garbės nariai, a. a. kun. Alfonsas Lipniūnas ir a. a. majoras Stasys Puodžius yra nužudyti Vokietijos koncentracijos stovyklose už kovą dėl Lietuvos laisvės.

Tremtyje nebuvo išrinkta nei vieno garbės nario. Ir tik dabar, minint ansamblio veiklos dešimtmetį, ansamblio garbės šeimai parinkti trys nauji asmenys.

Kun. Feliksas Gureckas yra vienas tų asmenų, kuriam ansambliis didžia dalimi gali dėkoti už ansamblio veiklos atgimimą karui besibaigiant 1944-45 metais Vienoje. Čia netenka kalbėti apie ypatingai sunkias to meto sąlygas, apie nuolatinius karo pavojus ir visišką padėties netikrumą. Tokia būklė labai trukdė atnaujinti ansamblio darbą. Tada pagalbon atėjo kun. F. Gureckas. Jo energija, nepalaužiamas optimizmas ir santykių su austrų dvasiškia vėl padėjo ansambliui keliais geras pavyksiais koncertais atnaujinti darbą, kuris ir dabar tebe tęsiasi.

Ansamblio atvykimas Ameriką yra glaudžiai susijęs su prof. Stepono Nasvyčio vardu. 1948-49 metais prasidėjusi masinė tremtinių emigracija ir Čiurlionio Ansamblii vertė apsispręsti, į kurį kraštą persikelti, kol kelias į tėvynę bus laisvas. Ansamblio vadovybė manė, kad tiksliausia būtų vykti į JAV, kur jau nuo seno gyvena didelis skaičius lietuvių ir vyko didžioji tremtinių dalis. Bandyta ansamblii per vandenyną perkelti Amerikos ir lietuviškųjų organizacijų pagalba, bet nesisekė. Vokietijoje padėtis vis blogėjo, kai kurie ansamblio nariai, nebegalėdami ilgiau laukti, ryžosi emigruoti į kitus kraštus.

Tuo laiku provizorius Steponas Nasvytis, pasitaręs ir padedamas Clevelando lietuvių greitu laiku suorganizavo visam Čiurlionio Ansambliui asmeniškas darbo ir buto garantijas ir po kurio laiko čiurlioniečiai laimingai pasiekė Amerikos krantus.

Prof. kompozitorius Juozas Žilevičius jau tais laikais, kada

jam teko būti Klaipėdos konservatorijos direktoriumi, ypatingą dėmesį kreipė lietuvių liaudies muzikai. Prof. J. Žilevičius skatino savo mokinius atkreipti daugiau dėmesio į lietuvių liaudies dainas, kurių ne vieną savo meistriskomis harmonizacijomis paverė tikru lietuvių muzikos šedevru. Konservatorijos studentų tarpe organizavo liudies melodijų ir instrumentų rinkimų konkursus. Tada buvo atrastas ir Sekminų ragelis, kuris Čiurlionio Ansamblio orkestre tapo vedamuoju instrumentu.

Ir Čiurlionio Ansamblio veiklai prof. J. Žilevičius kreipė nuolatinį ir ypatingą dėmesį. Be jo sveikinimo, be jo autoritetingos nuomonės nepaėjo nei vienas ansamblio svarbesnis žygis. Jo moralinė parama ansamblio darbui visados buvo labai vertinga ir žymi.

PER 20 METŲ PIRMAKART SUSITIKO!

Columbo Lietuvos Bičiulių Klubas sausio 27 d. suruošė lietuvių susivienijimo šventę — pobūvį, kuriame dalyvavo apie 120 dalyvių.

Mok. P. Masys ir kun. St. Valiūnaitis savo kalbose pareiškė džiaugsmą ir pasitenkinimą dėl tokio gausaus dalyvių skaičiaus. Pirminė graži columbiačių parą 1918 m., kai vien tik Columbo lietuviai, atsidėdami savo papuošalų bei laikrodžių, yra surinkę 15 kg. aukso Lietuvai. Paragino ir ateityje neišsivadėti garbingo lietuvių vardo ir pagerbėti Tėvynei bei vargančioms tautiečiams. Pakvietė visus ko gausiausiai atilankyti į Vasario 16 minėjimą, kuris įvyks Vasario 24 d. Buvo pranešta kad į Vasario 16 minėjimą mielai sutiko atvykti ir pasakyti kalbą prof. K. Pakštas.

Po kalbų, užkandžių metu Mr. R. Whitehead parodė savo filmą su gražiais Amerikos vaizdais ir nufilmavo visus susirinkusius. Gražus būrelis svečių iš Daytono su kun. V. Katariskiu įsėdėjo jaunuoliško gyvumo lietuviškos dainomis, šokiais bei akordeonu. Buvo atsilankę ir latvių atstovai.

Tiek senieji, tiek naujieji ateiviai turėjo progos arčiau susipažinti, pasišnekėti, pasivaišinti bei pasišokti. Buvo netokių, kaip Domininkas Kungys, kuris jau 20 metų gyvena Columbo mieste, išlaikė reikalingus gydytojo egzaminus. Jis dirba St. Anthony's ligoninėje ir ligoninės personalo bei ligonių yra labai mėgiamas, kaip malonus žmogus ir geras daktaras. Apie jo egzaminų išlaikymą šiomis dienomis peskelbė Columbo didžiausias dienraštis "The Columbus Dispatch".

Inž. J. Sakavičius, iki šiol turėjęs gana gerą darbą Columbus mieste, neseniai buvo pakviestas dirbti, kaip inžinierius į Lancaster'į, netoli Columbo. Susirgus fabriko vyr. inžinieriui, dabar eina jo pareigas.

Sausio 28 d. Hartfordo lietuvių klubo salėje gražiai paminėta Klaipėdos atvadavimo sukaktis. Paminėjimą surengė Tėvynės Mylėtojų Draugijos skyrius. Kalbėjo teisininkas pulk. T. Sereika ir W. M. Chase. Meninė programą atliko Vilniaus teatro aktorė Janukevičienė ir jaunu lietuvių šokėjų grupė. Tai pirmas Klaipėdos atvadavimo sukakties paminėjimas Hartforde.

Pulk. T. Sereika trumpai pasakėjo, kaip Klaipėdos krašto sukilimas įvyko. O W. M. Chase kalbėjo apie to laikotarpio politinius įvykius, lenkų ir jų bičiulių planus apgimti Klaipėdą ir vėliau Lietuvą įjungti į Lenkijos valstybę Liublino unijos pagrindu. Drauge jis pasakė, kaip mažųjų lietuvių šimtmečių tautinė rezistencija bei jų kultūrinius ir politinius veiksmus. Jis pasakė: Mažoji Lietuva visko pergyveno per 700 m., vo-

lumbė, bet nežinojo, kad čia esama ne tik lietuvių, bet kad ir jo netolimas kaimynas, gyvena per kelis blokus, yra lietuviai. Daug buvo tokių, kurie visai nebuvo pažįstami. Seniausias lietuvis pasirodė esąs Aleksandras Polaitis, turįs apie 79 m. Jis per savo išgyventus Columbe 48 metus pirmą kartą esąs tokio didelio lietuvių draugijoj, kuri, anot P. Masio, taip staugiai, kaip bombos sproginas, įsisteigė.

Prie šios šventės paruošimo daugiausiai prisidėjo: Gergailėnai, Grybai, Juškos, Masiai, K. Pocius, Rouikai, Tribuliai ir kt.

Daktaras V. Karoblis, gyv. Columbus mieste, išlaikė reikalingus gydytojo egzaminus. Jis dirba St. Anthony's ligoninėje ir ligoninės personalo bei ligonių yra labai mėgiamas, kaip malonus žmogus ir geras daktaras. Apie jo egzaminų išlaikymą šiomis dienomis peskelbė Columbo didžiausias dienraštis "The Columbus Dispatch".

Inž. J. Sakavičius, iki šiol turėjęs gana gerą darbą Columbus mieste, neseniai buvo pakviestas dirbti, kaip inžinierius į Lancaster'į, netoli Columbo. Susirgus fabriko vyr. inžinieriui, dabar eina jo pareigas.

B. S.

NAUJAUSI NAUJAKURIAI

Apie sausio 31 d. laivą "General Blachford" į New Yorką atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Andriekus Erna — Detroit, Mich.
Alėjūnas Juozas — Worcester, Mass.
Balikėnas Luiza — Detroit, Mich.
Butkus Vincas, Viktorija, Povilas — Cicero, Ill.
Butkus Česlovas — Chicago, Ill.
Čičauskaitė Sofija — Springfield, Ill.
Dabušis Viktoras — Chicago, Ill.
Gadeikis Bronius, Bronė, Regina — Philadelphia, Pa.
Gegeckas Stasys — Williamsport, Pa.
Giedraitis Vytautas — Hartford, Conn.
Gobis Stepas — Ozone Park, N. Y.
Grikšis Ona — Greenfield, Mass.
Kalvaitis Stasys, Marija, Joana, Marija — S. Boston, Mass.
Karp Eustach, Aleksandra, Aleksander — Yonker, N. Y.
Kimbirauskas Juozas, Vanda, Veronika, Ona E., Juozas, Paulius Biruta, Marija — Detroit, Mich.
Kavaliūnas Jonas, Ona, Sigutė, Donatas — Chicago, Ill.

Kemeklis Jonas — Chicago, Ill.
Kviklys Bronius, Bronė, Rūta, Veronika — Chicago, Ill.

Laurinavičius Alfonsas, Elizabeth, Alfonsas — Chicago, Ill.
Makejeva Zinaida, Ida — Cambridge, Mass.
Menkelūnas Juozas, Vincenta, Vincas — Worcester, Mass.
Nesukaitytė Stasė — Merion, Pa.
Palubinskas Jurgis, Sofie, Christa — Washington, D. C.

Puida Juozas — —
Puras Jonas — Georgetown, Ill.
Rašytinis Antanas — Brooklyn, N. Y.
Stirbys Pranas, Ona, Raimundas — Brockton, Mass.
Sudnagis Martin — Worland, Wyo.
Tamošaitienė Emilija, Dikšas Algimantas ir Christina — Detroit, Mich.
Truškūnas Juozas, Irena, Kęstutis, Jūratė — Chicago, Ill.
Valaitis Petras — Chicago, Ill.
Vilutis Juozas, Klaudija, Rimanantas, Vitalija — Detroit, Mich.

KLAIPĖDOS SUKILIMO MINĖJIMAS HARTFORDE

Lietuvio dailininko paveikslas

GERIAUSIŲ DARBŲ PARODOJE

Los Angeles, Cal., apsigyvenusių dailininkas Povilas Puzinas milžiniškais žingsniais įkopus į pirmąjį Amerikos dailininkų eilę — puikiai reprezentuoja lietuvių menininkus, dalyvaudamas įvairiose parodose kuriose, kaip jau anksčiau buvo spaudoje pastebėta, yra laimėjęs visą eilę pirmųjų premijų. Vienas geriausių jo darbų šiuo metu yra išstatytas Los Angeles miesto surengtoje parodoje City Hall kur išstatyti Los Angeles ir apylinkių dailininkų darbai, laimėję 1950 metais, įvairiose parodose Amerikoje, pirmąsias vietas. Dienraštis Daily News praneša, kad "žymusis dailininkas P. Puzinas, prieš 3 metus atvykęs iš Lietuvos ir greitai įgijęs Amerikos pripažinimą" — yra pakviestas svečiu vieno paties didžiausių menininkų klubo pademonstruoti savo meną. Jam bus duota apie valanda laiko, svečių akivaizdoje nutapyti paveikslą. Kaip laikraštis rašo, šion dailininko meno demonstra-

cijon pakviesta žymių svečių iš meno pasaulio.

ALTS SUSIRINKIMAS

Vasario 4 d. įvyko ALTS Los Angeles skyriaus susirinkimas, kur apsvaistyti skyriaus veiklos reikalai. Skyriui pirmininkauja Gediminas.

NAUJOS BAŽNYČIOS SKLYPO PASŲVENTINIMAS

Vasario 11 d. Los Angeles įvyks naujos lietuvių parapijos bažnyčios sklypo pašventinimo ir prakasimo iškilmės. Naujoji bažnyčia kaštuosianti apie 60000 dolerių. Dabar bažnyčios statybos fonde yra 17,000 dolerių.

DAINININKŲ KLUBO CHORO POBOVIS

Praėjusį šeštadienį Los Angeles lietuvių dainininkų klubo choras buvo surengęs pobūvį, kuriam dalyvavo choristai ir nemaža svečių.

V. Bs.

PAS MIELUS AKRONIEČIUS

Lietuvos nepriklausomybės 33 metų sukaktį Akrono nedidelė lietuvių kolonija atšventė praėjusį sekmadienį (vasario 4 d.). Pačių lietuvių prieš daugelį metų statytos kuklios bažnyčios salėn buvo susirinkę nemažai būrys vietinių lietuvių, kurių tarpe matėsi vienintelė tremtinių šeima.

Minėjimą atidarė Akrono ALT skyriaus valdybos pirmininkas Adomas Gutauskas. Sugiedojus Amerikos himną, kleb. Bartiš sukalbėjo maldą.

Turiningai kalbėjo čiurlioniečius iš Clevelando atlydėjęs M. Drosutis, Čiurlionio Ansamblio pirmininkas J. Stempuzis ir akronietis Dobrovolskis. Lietuvos laisvės kovai paremti suaukota apie \$150. Dviem išėjimais keturiolikos čiurlioniečių vyrų choras, dirguojant pačiam Čiurlionio ansamblio vadovui Alfonsui Mikulskiui, padainavo apie dešimt dainų, kurios ne vieną akroniečių pravirkdė... Minėjimas baigtas Lietuvos himnu.

Pirmas nedidelis čiurlioniečių būrelis pasirodymas Akrono lietuvių kolonijoj priimtas labai šiltai, dideliu lietuvišku nuosirdumu. Tik už 35 mylių nuo Clevelando esantis Akronas (didelis gumos pramonės miestas) iki šio laiko su Clevelando lietuvių kolonija nepalaikė glaudesnių ryšių. Užtat nenuostabu, kad Akrono lietuvių tarpe yra ir "paraudonavusių". Ateityje reikia dažniau clevelandiečiams lankyti akroniečius. Juk mums brangus kiekvienas lietuvis, o akroniečiai dar yra nežuvę, jų tarpe dar daug širdžių plaka Lietuvai, neatbukę jos meilei ir laisvei. Ne vienas ir dabar iš buvusių "paraudonavusiųjų" apgaili savo klaidą ir grįžta prie savųjų.

Svečiai iš Clevelando buvo gražiai pavaišinti. Padėkos žodį tarė muz. A. Mikulskis. Akroniečių lietuvišku nuosirdumu sujudinti čiurlioniečiai dar padainavo kelias linksmas daineles, įtraukdami dainuoti ir visą publiką.

Ed. K-nas

ČIURLIONIO ANSAMBLIS KONCERTUOS DETROITE

Šių metų kovo 4 dieną, 6 val. vakare Detroito lietuvių kolonijoje įvyks seniai su dideliu susidomėjimu lauktas malonus įvykis — atvykta iš Clevelando Čiurlionio Ansambliis ir Detroito Simfonijos Orkestro Music Hall Teatre duos gražų koncertą. Koncertas susidės iš lietuviškų liaudies dainų, senovės lietuvių liaudies muzikos instrumentų, sieksinių triubų, birbynių, skudų, kanklių ir kt. bei gražių tautinių šokių.

Kadangi Čiurlionio Ansamblio koncertu susidomėjimas yra labai didelis ne vien tik Detroito miesto lietuvių kolonijoje, bet ir pas apylinkės miestuose gyvenančius lietuvius, tad, kad nebūt nepasitenkinimo iš asmenų, kurie norimų bilietų negavo ar iš viso pavėlavo bet kokį bilietą gauti — koncerto organizatoriai

labai teisingai kiekvienam pataria: su bilietų įsigijimu neatidėliokite, nesivėluokite, kad iš viso nepasivėluotumėte bet kokį gauti.

Štai pas ką galima bilietus gauti: kun. Klunius — TA 6-1784, Keblaitienė Basė — TY 7-3878, Paurazienė El. — UN 2-3298, Sv. Antano bažnyčios spaudos kioskas sekmadieniais, Sims Marija — WE 3-6702, Pajaujai — TA 6-3256, dr. Barauskienė — VI 3-3237, Kodatienė Kunig. — TO 6-8129, Pauza VI. — WE 3-6702, Nako Jono prekyboje 1910-25 St. TA 5-2933, Gerulaitienė — TA 5-3639, Radvalis Juozas — VI 3-6656, šnapštys M. VI — 2-5637, Simoliūnas St. TA 5-5953, Memėnas R. — TA 6-5386.

L. Razumas

RAUDONOJI ŽVAIGŽDĖ

52 autentiškos fotografijos — bolševikų darbų Lietuvoje 1941 birželio mėnesį liudininkės. Trumpi ir tikslūs paaiškinimai lietuvių ir anglų kalbomis.

Gaunama DIRVOJE.

Kaina 75 c.

SLA SKELBIA

TAUTAI STIPRINTI VAJŲ

Kviečia visus sąmoningus lietuvius į bendrą darbą tautos gyvybei išlaikyti

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Pildomoji Taryba nutarė paskelbti naują narių įrašymo į SLA vąjį ir išrinkti tokio Vajaus pravedimui komisiją: prezidentą W. F. Laukaitį, vice prezidentą Povilą P. Dargį ir sekretorių M. J. Viniką.

SLA Vajaus Komisija, atsižvelgdama į lietuvių tautos bei Lietuvos Valstybės tragingą padėtį, kuomet aziatisku žiaurumu pasilaikantis rusiškas komunizmas grumoją išžudymu lietuvių, kuomet tarptautinių santykių stovis yra pavojingai įtemptas, nutarė jungti su šiuo Vajumi lietuvių tautinės sąmonės stiprinimą. Lietuvos Nepriklausomybės atstatymą, remiant Jungtinių Amerikos Valstybių pastangas žmonijai taiką užtikrinti, demokratinės laisvės išlaikyti ir jas įgyvendinti visame pasaulyje. Šių gyvybinės reikšmės tikslų atsiekimui, nutarta visų šiame Vajuje prisirašiusių narių dalis mokesčio skirti tiems tikslams atsiekti, todėl nutarta ir šį Vajų pavadinti:

TAUTOS STIPRINIMO SLA VAJUS

Šis reikšmingas Tautos Stiprinimo SLA Vajus prasideda Vasario 16 Dieną, šiais metais. Šio Vajaus laiku įstodami į SLA ne tik turit progą palengvinti toms sąlygomis apdrausti savo gyvybę ir sveikatą, bet kartu įsitraukiate į tautos gelbėjimo ir stiprinimo veiklą ir savo mokesčiais paremiate tą gyvybinę svarbą veiklą. Tokis SLA Vajus iš viso pirmas visoje SLA istorijoje.

Vajaus Komisija nuosirdžiai kviečia visus gerus valios lietuvius be atidėlio patapti SLA nariais ir prisidėti prie didžiojo tautos gelbėjimo ir stiprinimo darbų. Kartu prisidėsite įgyvendinimui visų kilniųjų SLA fraternalinių tikslų ir užtikrinsite sau ir visiems SLA nariams praktišką fraternalės naudas. Įstojimo į SLA reikalais informacijas suteiks SLA kuopų organizatoriai ir kiti veikėjai, arba rašykite SLA sekretoriui:

Dr. M. J. Vinikas,
307 W. 30th St. New York 1, N. Y.

VASARIO ŠEŠIOLIKTAJĄ MINĖSIME Public Auditorium' Mažajam Teatre

Pagaliau šiais metais jau ir žymesni Clevelando lietuvių organizacijų. Minėjimas rengiamas daugybei jau pažįstamo Public Auditorium' Mažajam Teatre. Programoje dalyvaus Čiurlionio ansamblis ir kalbės prof. K. Pakštas. Minėjimas įvyks sekmadienį, vasario 18 d., 3:00 val. p.p.

LATVIŲ - LIETUVIŲ VIENYBĖ RENGIA Vas. 16 minėjimą latviškai lietuvių salėje

Lietuvių - Latvių Vienybės parngimas, apie kurį jau buvo minėta pereiname Dirvos numerį, bus pirmas toks ne tik Lietuvoje, bet, turbūt, ir visoje Amerikoje.

Kadangi pirmą priemonę LLV tikslams pasiekti — supažindinti abi tautas savo tarpe viena su kita kultūros lobiu, tai LLV skyriuose Vokietijoje įsigyveno graži tradicija: kasmet prieš Vasario 16-tąją skyrus lietuvių grupę rengė lietuvišką programą latviškai, kad ne tik patys referatą supažindintų latvių visuomenę su šios dienos reikšme, bet ir patiektų klausyto-

jui parinktos lietuviškos muzikos ir poezijos jam pilnai suprantama kalba. Buvo deklaracija, tuoj pat lietuvių poetų eilėraščiai latviškai, dainuojamos lietuvių kompozitorių dainos latviškais tekstais — jas bendrai klausėsi abi tautos. Į šiuos vakarus gausiai atsilankiusioje lietuviškoji visuomenės dalis, kuri latvių kalbos nemokėjo, ne kartą buvo nustebinta, kiek išlikę artimos šios abi kalbos ir kaip lengvai suprantami gerai žinomi lietuviškos poezijos arba liaudies dainų tekstai latviškai, ir pilnai įvertino latvių troškimą broliškai pagerbti šią lietuviams taip brangią dieną.

Lapkričio 18-tąją — Latvių Nepriklausomybės šventės proga — lietuvių atsiliepdavo tuo pačiu, patiekdami bendrą lietuvių ir latvių auditorijai latvišką programą lietuviškai, kuri lygiai taip pat buvo įvertinta. Ypač įdomu būdavo išklausti vienos tautos choro dainas antros tautos kiek savotiškoje, bet vistiek artimoje ir dažnai labai įdomioje interpretacijoje. Ši tradicija, kuri daug patarnavo abiejų tautų susitarinimui ir kasdieniniame gyvenime, bus visomis išgalėmis palaikoma ir Amerikoje. Vasario 11 d. parengimas — pirmas bandymas ir.

DIDELIS 2 ŠEIMŲ NAMAS

visiškai modernizuotas, švarioj aplinkoj. Po 4 kambarius kiekvienam bute. Parketo grindys izoliacija, gaso šildymas, nauji karšto vandens tankai. Auda-langiai, tinklai, venecinės užuolaidos. Pogrindyje stalius darbam įrengimai, Bendix skalbykla. Židiniai su "Custom-Cut" veidrodžiais, reginių langai, virtuvės ir vonios išklotos plytelėmis. Pilnas pogrindis su įrengtu pobūvių kambariu, 3 1/2 garažai su vieta darbai varstoti ir elektra. Pilnas cementinis privažiavimas. Pirkite šią išimtinai patrauklią nuosavybę tiesiai nuo savininko ir sutaupykite pinigų. Kaina žema, kaip skubiai paroduojant. 6819 LAWNVIEW AVENUE

**NO BETTER
TERMS
ANYWHERE**

LOANS TO
REPAIR, MAINTAIN,
MODERNIZE YOUR HOME
OR BUSINESS PROPERTY

reikia tikėtis, lietuvių visuomenė ji tinkamai įvertins koplačiausiai atsilankydama.

Programoje, kaip jau anksčiau minėta, JAV sektoriaus vedėjas Em. Skujeniekas abiem kalbom trumpai apibūrė LLV esmę ir ligšiolinį veikimą, lietuvių ir latvių visuomenės atstovai sveikins skyrių jo veikimo pradžios progą, E. Ievinš referuos apie Vasario 16 reikšmę. Meninėje dalyje A. Kačanauskas, St. Šimkauskas ir L. Garutos kompozicijas dainuos operos dainininkas J. Borgs, pianu palydint M. Borgs, M. K. Čiurlionio kompozicijas skambins jaunas latvių pianistas V. Cieminš; P. Orintaitis, J. Aisčio, A. Miškinio, K. Bradūno ir N. Mazalaitės kūrinius deklamuos bei skaitys I. Birniece, I. Blušis ir J. Plostnieks.

Parengimas įvyks, kaip jau minėta, vasario mėn. 11 d. 6 val. p. p. Lietuvių salėje. Programos abiem kalbom. Prie įėjimo gerbiamieji svečiai prašomi pasukoti rengimo išlaidoms padengti. Prie atskiro staliuko, kur būdės skyrus valdybos atstovai, bus galima užpildyti ir anketas įstoti į LLV.

Kadangi Clevelande ne tik anksčiau, bet ir dabar LLV narių, veikusių jau Vokietijoje, bet nuolat įstoją vis dar naujų, tai greitu laiku bus šaukiamas visuotinis narių susirinkimas, kur bus renkama nuolatinė valdyba ir bus išplanuotos tolimesnės veikimas. Anie susirinkimui bus pranešta atskirai.

SVARSTĖ ŠVIETIMO REIKALUS

Vasario 4 d. Clevelando lietuvių salėje apie 100 asmenų, daugiausiai mokyklinio amžiaus vaikų turinčiųjų, svarstė lietuvišką švietimo klausimus. Susirinkimą vedė St. Barzdukas ir A. Augustinavičienė.

Šv. Jurgio parapijės mokykloje žinomų įvykių, lietuvių kalbos jau mokosi 85 vaikai. Mokyklai per savaitę dvi valandas — antradieniais ir ketvirtadieniais. Nors pamokos neįtrauktos į normalių pamokų lentelę, nėra apmokamų mokytojų, dėl to susidarė kai kurių nepatogumų, bet tikimasi, kad palaipsniui ir tai susitvarkys. Senosios ateivių kartos mokosi apie 10 vaikų. Norima, kad jų būtų daugiau.

Apie mokyklų reikalus pranešimą padarė St. Barzdukas. Jis išskėlė, kad siekiant ugdyti gerą žmogų, gerą krašto pilietį ir gerą lietuvi, be lietuviškąjo švietimo ir auklėjimo to nebūna galima atsiekti. Jei pirmuosius du uždavinius įgyvendina angliškioji mokykla, tai trečiąjį turi atlikti lietuviškasis švietimas ir auklėjimas. Todėl — visi lietuvių vaikai ir turi pereiti per lietuviškojo auklėjimo bei švietimo mokyklą. Ir ne tik mokykloje turi būti dalykų mokyti, bet ir tėvų priežiūroje.

Susirinkime mokytojai ir tėvai išskėlė eile nemalumu, kurių dar pasitaiko mokykliniame darbe. Buvo atkreiptas dėmesys, kad vaikus įtempčiau la-

RKO Keith's 105th
Vasario 7 — 10 d. "Mad Wednesday" su Harold Lloyd.

GROTTO CIRKAS

Clevelando Public Hall jau prasidėjo Grotto cirko vaidinimai: vakarais 8:15 ir dienomis 2:15 val. Pirmadieniais ir antradieniais dieninių vaidinimų nėra. Cirko vaidinimai bus šią ir kitą savaitę. Tarp kitų dalyvaus Albert Rix su 12 dresiruotų lokių, Unus — žmogus, kuris sto vi ant vieno rodomojo piršto. Wallendai — su nepaprastomis išdaigomis ant įtemptos vielos ir daugybę kitų aukštos klasės cirkinio akrobatų bei klaunų. Bilietų kainos ir pardavimo vieta nurodyta šiame puslapyje įdėta me skelbime.

TREMTINIŲ DRAUGIJOS SUSIRINKIMAS ATIDĖTAS

Tremtinių D-jos pirmininkas praneša, kad dėl ypatingai susidėjusių aplinkybių Tremtinių Draugijos susirinkimas, turėjęs įvykti šį sekmadienį, dabar neįvyks. Kada bus susirinkimas, bus paskelbta vėliau.

MOKESTINIUS PAREIŠKIMUS

(Income Tax Returns) galima užpildyti Dirvoje antradieniais, trečiadieniais ir ketvirtadieniais nuo 6:30 iki 8:30 val. vakarais, arba šeštadieniais nuo 2:00 iki 4:00 val. p. p. Tie pareiškimai turi būti išsiųsti ne vėliau kaip kovo 15 diena.

MIRE

DR. PRANAS MATULAITIS

Pereitą trečiadienį, sausio 31 dieną Clevelande mirė dr. Pranas Matulaitis — Lait, buvęs prieš 48 metus Vienybės Lietuvininkų redaktorius, 1910 metais buvęs SLA daktaras kvotėjas. Mirė baigdamas 75-tus amžiaus metus. Jo kūnas sudegintas Clevelando krematoriume, sausio 31 d. p. p. Liko žmona ir duktė.

Paskutiniu laiku gyvendamas Clevelande, dr. P. Matulaitis jau mažai tedalyvaudavo lietuvių visuomeniniame gyvenime, nors visą laiką jį domėjo ir įsėkė. Kitame Dirvos numeryje numatoma plačiau parašyti apie a. a. dr. P. Matulaičio veikimą Amerikos lietuvių tarpe.

SUSIŽIŽĖ DR. PR. SKARDZIUS

Dr. Pr. Skardzius, Dirvos kalbos skyriaus redaktorius, darbo metu Cleveland Twist Drill fabrike prie mašinos gerokai susižeidė dešinę ranką, laimė, nesužalotas nei kaulas nei gyšlos. Apie savaitę laiko negalės dirbti ne tik fiziniu, bet ir rašto darbo.

DETROTIECIAI DĖKOJA

Puikiai nusisekus Clevelandiečių pasirodymui Detrote, suvaidinant komediją "Meterims neišsimeluoti", Amerikos lietuvių Tautinės Sąjungos 4-tojo skyriaus vardu noriu pareikšti padėką vaidintojų grupei su ju režisiorium Petru Maželiu už jų dideles pastangas iš taip toli atvykti ir taip gražiai suvaidinti. Malonu taip pat buvo turėti tokių svečių, kaip ponai Salasevičiai ir Dirvos redaktorius V. Rastenis, kuris atstovavo ALTS centrui. J. Salasevičius, scenos technikas, atvežė savo automobilį lietuvių vaidintojų ir dekoracijų. Didžiai patalkino ir J. Sakalas, J. Daugėla ir J. P. Nasvytis, atvežę kitus vaidinimo dalyvius.

Vakaro rengimo kamisistai: Marija Sims, Stefanija C. Douvan, J. Domeikienė, Augustas Rinkūnas, Juozas Juška daug prisidėjo savo darbu prie šio vakaro pasisekimo.

Visiems dalyviams ir talkininkams ALTS 4-to skyriaus vardu reiškiau nuoširdžiausią padėką.

J. Kripas
Skyriaus Pirmininkas.

LANKYKITES SAVO KLUBE!

Lietuvių Klube, 6835 Superior Ave., klubo nariams ir svečiams penktadienį vakarais esti bulvinių blynų ir žuvies vakarienė ir šokiai su gera muzika žemutinėje Lietuvių Salės patalpoje.

NOW SHOWING!
3 RING AL SIAT
GROTTO CIRKUS
★ PUBLIC HALL ★
for 2 GALA WEEKS
starting FEB. 5
DIDZIAUSIAS GROTTO CIRKAS AS BET KUR IR BET KADA MATYTI!
WALLENDAI — sensacingas aktas ant vielos
GEO HANNEFORD be balno joilku seima
IR DAUGELIS KITU
JEI NORIT PASIRINKTI VIETAS, TAI UZSISAKYKIT JAS TUO TUOJAU!

Aleksandra PIVORIONIENE
prašo atsilipti Stasys Šiugždinis 65 Robsart St., Parkside, Adelaide, S. A., Australia.

MILLER BECKER

6411 Central Ave.
Jieško darbininkų vidaus darbams.
Geras atlyginimas, pastovus darbas.
Kreiptis pas Mr. Martin Becker

TAI TIKRAI IMANOMA!

Swingus pianu skambinsit po 20 pamokų NETIKĖSIT, KOL NEPABANDYSIT
Dėl bandomojo pamokų skambinkit Main 1-6424
Jokių mokesčių, jokių įsipareigojimų • Jūs tam niekad ne perseni
SHULTE MUSIC STUDIO
310 Euclid Arcade MAIN 1-6424

PALAIKYKIME TUOS kurie skelbiasi DIRVOJE!

RADIATORIAUS LAŠĖJIMĄ KAIP BURTININKAS SUSTABDO!

LUSCO

plastinė užkamša

PARDUODAMA VISOSE MILES AUTO KRAUTUVĖSE

▼ PASTOVUS 13014 Miles Avenue * 5366 Broadway
▼ VALO * UZKEMSA 669 East 185th Street
▼ TINKA SU KIEK 4444 Mayfield Road
▼ VIENU SKYSCIU 689 Broadway * 5900 Euclid Avenue
PAGAMINTA LUSCO, INC. CLEVELAND 3, OHIO

Cleveland, Ohio PAVASARIS ARTINASI!

Neilgai trukus prasidės naujų sumanymų vykdymo darbai. Daug ką galima atlikti Lietuvių banke!

Čia santaupos (depozitai) yra apsaugotos JAV valdžios per Federal Insurance Corporation, kiekviena atskira taupymo sąskaita iki

\$ 10.000

Statydami ar pirkdami namus, čia gaunate paskolą iš rankų, tuose reikaluose turinčių daugelio metų patyrimą. Rengdami kelionę čia galite gauti kelioninių čekių (Travelers checks). Per šį banką galite persiųsti pinigus, galite užsimokėti telefono, elektros, gaso sąskaitas ir kt. Visokiais reikalais kreipkitės į šią bankinę įstaigą, o rasite tikrai gerą patarnavimą.

Čia ir šeštadieniais (subatomis) atidaryta iki 1 val. p. p.

THE SUPERIOR SAVINGS AND LOAN ASS'N.

6712 Superior Ave. HE 1-2498

MONCRIEF ŠILDYMO IR ORO VĖSINIMO SISTEMA

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

P J KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio
OFISO TELEF.: MAin 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521
Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreipkitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvairiuose apdraudos-insurance reikaluose.
Sutaisau paskolas nrmc. morgecio. Patarnavimas ir išpildymas garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

Pilnai padengta apdrauda UTah 1-4515
WM. DEBES PAINTING CO.
WM. DEBESIS
Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę
7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre
Dabar jau turime didesnį rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodėlių ir visokių graždaikėlių, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė
Aldona Wilkelis - Wirby
Pilnas laidotuvių patarnavimas
—HAMMOND VARGONAI PER SERMENIS—
6202 SUPERIOR AVE. HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs
Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
25 metai simpatingo ir rimto patarnavimo
6621 Edna Avenue ENdicott 1-1763

K A U N A S

Batų taisymo
dirbtuvė

1463 Addison Rd.
(prie Wade Park)

Savininkas
Kazys Ivanauskas
lietuvis — naujakuris

IŠTIKUS GAISRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba randa tampa sunaikinti ar sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERSIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, ne gu išmoka už nuostolius.

P. J. KERSIS
609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAin 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas
Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899

Mūsų specialybė
virtuvių, vonių, arkų ir spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba dažome kambarius

K. ŠTAUPAS
16908 Endora Rd. KE 1-8794

